

संपादकीय....

चक्रीवादळाचा फटका

बंगालच्या उपसागरात निर्माण झालेल्या ‘अर्णब’ चक्रीवादळाने बुधवारी, २८ ऑक्टोबर रोजी आंध्र प्रदेश आणि यानम किनारपट्टी ओलांडली. या चक्रीवादळामुळे किनारपट्टीच्या भागात जोरदार वारे, मुसळधार पाऊस आणि वीजपुरवळातील व्यत्यय अशा समस्या निर्माण झाल्या आहेत. भारतीय हवामान विभागाच्या माहितीनुसार, किनारपट्टी ओलांडताना वाऱ्यांचा वेग ताशी १२५ ते १३५ किलोमीटर होता, तर झोतांचा वेग ताशी १५० किलोमीटरपर्यंत पोहोचला. जमिनीवर आल्यानंतर वाद-ळाची तीव्रता कमी होण्यास सुरुवात झाली आहे. वादळामुळे अनेक भागांत झाडे उन्मळून पडली, विजेचे खांब पडले आणि रस्त्यांचे नुकसान झाले. काही ठिकाणी वीजपुरवठाही खंडित झाला. सुरुवातीला आंध्र प्रदेशच्या मुख्यमंत्र्यांनी जीवितहानी झाल्याची नोंद नसल्याचे सांगितले होते. वीजेच्या तारांशी संपर्क आल्याने दोन जणांचा मृत्यू झाल्याची माहिती समोर आली. त्यामुळे मृतांची संख्या आणि परिस्थितीबाबतचे आकडे अधिकृत अपडेटनुसार तपासणे आवश्यक आहे. चक्रीवादळाचा संभाव्य परिणाम लक्षात घेऊन दक्षिण कोस्ट रेल्वेने प्रवाशांच्या सुरक्षिततेसाठी ५७ रेल्वेगाड्या रद्द केल्या आणि १५ गाड्यांच्या वेळापत्रकात बदल केला. हवामानामुळे रेल्वे वाहतुकीवर परिणाम झाल्याने प्रवाशांनी प्रवासापूर्वी आपल्या गाडीची सद्यस्थिती तपासण्याचे आवाहन करण्यात आले आहे. ‘अर्णब’ चक्रीवादळाच्या अप्रत्यक्ष प्रभावामुळे नेपाळमध्येही हवामान बिघडण्याची शक्यता वर्तवण्यात आली आहे. नेपाळच्या राष्ट्रीय आपत्ती जोखीम न्यूनीकरण आणि व्यवस्थापन प्राधिकरणाने २९ ते ३१ ऑक्टोबरदरम्यान सतर्क राहण्याचे आवाहन केले आहे. कोशी, मधेश, बागमती, गंडकी आणि लुंबिनी या प्रांतांम ध्ये अनेक ठिकाणी मध्यम स्वरूपाचा पाऊस, तर काही भागांत मुसळधार पाऊस पडण्याची शक्यता आहे.

दैनिक यश सिद्धी न्यूज नेटवर्क

पंढरपूर – तीन वर्षे दहा महिने दादांच्या सहवासात एक अधिकारी म्हणून काम करण्याची संधी मिळाली व हे मी माझ भाग्य समजतो अत्यंत स्वच्छता प्रिय नेता स्वतःही स्वच्छता ठेवण्याची आणि शेअर ही स्वच्छता बाबतीत एकदम खाटेकोरपणे असायची दिलेला शब्द पाहणारा नेता आणि जे करू शकतो तेच शब्द देणारा म्हणून दादांना सर्वांनी परिच्छेद होते मोठ्या पासून ते लहान मुलापर्यंत सर्वांची आवडती दादा होते व दादांच्या जाण्याने महाराष्ट्रचे हे खूप मोठे नुकसान झाले. स्वर्गीय दादांचा धा-तुत्वाचा वसा श्रीकांत शिंदेने जपला असे प्रतिपादन मुख्य अधिकारी महेश रोकडे यांनी केले.

२८ जानेवारी महाराष्ट्र राज्याचे कर्तृत्ववान उपमुख्यमंत्री अजित दादा पवार यांचे९ वे मासिक स्वर्गीय अजितदादा पवार यांच्या स्मरणार्थ राष्ट्रादी व काँग्रेसचे प्रदेश सरचिटणीस श्रीकांत आबा शिंदे व राष्ट्रादी परिवारा अजितदादा पवार पक्ष यांच्या वतीने एक लाख दहा हजार

रुपये किमतीच्या ए.आय. इंटर ऍक्टिव्ह पॅनल पंढरपूर तालुक्यातील सनराईज पब्लिक स्कूल शेळवे तालुका प्रशालेस भेट देण्यात आला व श्रीकांत आबा शिंदे यांनी स्वर्गीय अजितदादा पवार यांच्या स्मरणार्थ त्यांच्या प्रत्येक मासिकाला वेगवेगळे समाज उपयोगी उपक्रम घेतले असून आज नव्या मासिकाच्या निमित्त-यांचे९ वे मासिक स्वर्गीय अजितदादा पवार यांच्या स्मरणात सनराइज पब्लिक स्कूल, शेळवे या प्रचलेलील विद्यार्थ्यांना अद्यावत व आधुनिक शिक्षण प्राणी साठी ग्रामीण भागातील दर्जेदार गुणवत्ता असलेल्या

शाळेसाठी येथील विद्यार्थ्यांसाठी तब्बल सव्वा लाखाचा इंटरियर पॅनल भेट म्हणून दिला व या कार्यक्रमाप्रसंगी राष्ट्रादी काँग्रेसचे जिल्हाध्यक्ष वर्षाताई शिंदे, कधी काँग्रेसचे शहराध्यक्ष मोहम्मद वस्ताद, जिल्हा सरचिटणीस सारांग महामुनी वरिष्ठ उपाध्यक्ष प्रदीप तांदळे खेड भाळवणीची उपसरपंच लक्ष्मण तात्या साळुंखे, माजी उपसरपंच किरण दादा गाजरे, पिराची कुरवली चे युवा उद्योजक शंकर शिंदे खेड भाळवणीचे युवा उद्योजक सचिनदादा साळुंखे, एमबीबीएस साठी निवड अस-लेली सनराइज पब्लिक स्कूलचे विद्या-

र्थी चिरंजीव प्रज्योत साळुंखे व त्यांचे पालक पांडुरंग साळुंखे इत्यादी उपस्थित होते पुढे बोलताना मुख्याधिकारी महेश रोकडे यांनी आपल्या अध्यक्षीय भाषणा-तून आपण जेव्हा दादांच्या नेतृत्वाखाली बारामती येथे काम करत होतो तेव्हा दादांच्या कामाचा आवाका, वशिष्ठ आणि काटेकोरपणे आम्हाला पाहायला मिळाला आणि शिकायला मिळाल्याचे त्यांनी सांगितले तसेच ग्रामीण भागातही सनरा-इज पब्लिक स्कूल अतिशय गुणवत्तापूर्ण दर्जेदार शिक्षण विद्यार्थ्यांना देत असल्याने शाळेची प्रगती होत असल्याने त्यांनी

सांगितले व एआय पॅनलच्या उद्घाटन प्रसंगी स्वर्गीय अजितदादा पवार यांच्या प्रतिमेस पुष्पहारपण करून सर्व मान्यवर शिक्षकांच्या वतीने दादांच्या स्मृतीस अभिवादन करण्यात आले व कार्यक्रमाचे प्रास्ताविक संस्थेचे संस्थापक अध्यक्ष समाधान तुकाराम गाजरे यांनी केले व राष्ट्रादी काँग्रेस पक्षाच्या जिल्हाध्यक्षा सौ वर्षाताई शिंदे आणि मनोगत व्यक्त केली प्रचालीची विद्यार्थी चिरंजीव प्रज्योत पांडुरंग साळुंखे यांची वैद्यकीय क्षेत्रा-तील एमबीबीएस हा कोर्ससाठी पालघर येथील वेदांत मेडिकल कॉलेज येथे निवड झाल्याबद्दल त्यांचा सहपरिवार आदर सत्कार करण्यात आला व कार्यक्रमाचे सूत्रसंचालन उपक्रमशील शिक्षक मोहन गायकवाड यांनी केले तर कार्यक्रमाचे नियोजन संस्थेचे संस्थापक उपाध्यक्ष अजित लोकरे यांनी केले व संस्थेचे संस्थापक सचिव अंकुश गाजरे यांनी कार्यक्रमाचे आभार मानले या कार्यक्रम ात यशस्वी करण्यासाठी प्रशालेतील सर्व शिक्षक बंद कर्मचारी व वाहन चालक यांनी परिश्रम घेतली.

दुष्काळ : नैसर्गिक व सामाजिक आव्हान

दैनिक यश सिद्धी न्यूज नेटवर्क

दुष्काळ ही केवळ पावसाच्या अभावामुळे निर्माण होणारी नैसर्गिक आपत्ती नसून मानवी जीवन, सामाजिक व्यवस्था, ग्रामीण अर्थव्यवस्था आणि पर्यावरण यांची कसोटी पाणणारे गंभीर आव्हान आहे. महाराष्ट्राच्या संदर्भात दुष्काळाचा विचार करताना या समस्येचे स्वरूप अधिक व्यापक असल्याचे लक्षात येते. राज्यातील शेतीचा मोठा भाग पावसावर अवलंबून आहे. त्यामुळे पावसाचे प्रमाण कमी झाले किंवा त्याचे वितरण अनियमित झाले, तर शेतकऱ्यांच्या उत्पन्ना-पासून ग्रामीण कुटुंबांच्या दैनंदिन जीवनाचे मूलभूत साधन असल्यामुळे त्यांच्या उपलब्धतेतील घट संपूर्ण समाजाच्या जगण्यावर परिणाम करते. निसर्गातील पावसाचे चक्र मानवी नियंत्रणात नसले, तरी पाण्याचे नियोजन, जलस्रोतांचे संवर्धन, शेतीतील बदल आणि सामाजिक सुरक्षेच्या उपाययोजनांच्या माध्यमातून दुष्काळाची तीव्रता कमी करता येते. म्हणूनच महाराष्ट्रातील दुष्काळाकडे केवळ नैसर्गिक संकट म्हणून न पाहता ते एक महत्त्वाचे सामाजिक, आर्थिक आणि विकासविषयक आव्हान म्हणून पाहणे आवश्यक आहे.

महाराष्ट्राची भौगोलिक रचना, पर्जन्यमानातील प्रादेशिक तफावत आणि शेतीचे स्वरूप यांमुळे राज्यातील विविध भागांना वेगवेगळ्या प्रकारच्या जलसंकटांचा सामना करावा लागतो. सह्याद्रीच्या पश्चिमेकडील कोकणात आणि घाटमाथ्यावरील काही भागांत तुलनेने अधिक पाऊस पडतो; परंतु सह्याद्रीच्या पूर्वेकडील पर्जन्यछायेच्या प्रदेशात पावसाचे प्रमाण कमी असते. मराठवाड्यातील अनेक भाग, पश्चिम महाराष्ट्रातील काही ताल-के आणि विदर्भातील काही प्रदेश पावसाच्या अनिश्चिततेमुळे प्रभावित होतात. नाशिक जिल्ह्यातही पश्चिम कडील डोंगराळ भाग आणि तुल-नेने कमी पाऊस पडणारे पूर्वेकडील भाग यांच्यात पर्जन्यमानाची तफावत आढळते. त्यामुळे एकाच जिल्ह्यातील वेगवेगळ्या तालुक्यांना पाणीटंचाईचे वेगवेगळे स्वरूप अनुभवावे लागू शकते. पावसाचे वार्षिक प्रमाण हा दुष्काळ समजून घेण्याचा एकमेव निकष नाही. पाऊस कोणत्या काळात पडतो, त्यामुळे किती खंड पडतात, जमिनीतील ओलावा किती काळ टिकतो आणि भूजलसाठ्यांचे पुनर्भरण कितीतच होते, या बाबीही तितक्याच महत्त्वाच्या आहेत. म्हणून महाराष्ट्रातील दुष्काळाचे नियोजन करताना संपूर्ण राज्यासाठी एकच

उपाययोजना लागू करण्याऐवजी प्रत्येक प्रदेशाच्या भौगोलिक आणि सामाजिक परिस्थितीनुसार उपाययोजना आखणे आवश्यक आहे. महाराष्ट्राने वेगवेगळ्या काळांत पावसाच्या अनिश्चिततेमुळे निर्माण झालेल्या गंभीर संकटांचा सामना केला आहे. विशेषतः १९७२ च दुष्काळ म हाराष्ट्राच्या सामाजिक आणि आर्थिक इतिहासातील एक महत्त्वाचा संदर्भ मानला जातो. त्या काळात ग्रामीण भागातील मोठ्या लोकसंख्येला अन्नधान्य, पाणी आणि रोजगाराच्या प्रश्नांना सामोरे जावे लागले. शेती-चे नुकसान झाल्याने शेतकरी आणि शेतमजुरांच्या उपजीविकेवर परिणाम झाला. रोजगार हमीच्या कामांद्वारे ग्रामीण भागातील गरजू लोकांना काम उपलब्ध करून देण्याची संकल्पना पुढे येण्यात त्या काळातील अनुभवांचा महत्त्वाचा वाटा होता. त्या काळाच्या तुलनेत आज सिंचनाच्या सुविधा, रस्ते, दळणवळण, हवामानविषयक माहिती आणि कृषितंत्रज्ञान यांत बदल झाले आहेत. तरीही दुष्काळाचे आव्हान संपलेले नाही. आजही पावसातील दीर्घ खंड, भूजलाचा अतिवापर, पाण्याचे असमान वितरण आणि शेतीच्या वाढत्या खर्चांमुळे अनेक कुटुंबे संकटात सापडू शकतात. पूर्वीच्या दुष्काळात पाण्यासाठी लांब अंतर चालत जाणे, बैलगाड्यांद्वारे पाणी वाहून आणणे आणि मोठ्या प्रम णावर रोजगाराच्या शोधात स्थलांतर करणे अशा समस्या दिसून येत होत्या. आज पाणीपुरवठ्याची साधने वाढली असली, तरी टँकरवरील अवलंबित्व, खोलवर गेलेल्या विहिरी, वाढलेला वीजखर्च आणि पाण्याच्या वापरातील विषमता या स्वरूपांत संकट कायम दिसू शकते. त्यामुळे भूतकाळातील अनुभवांचा अभ्यास करून वर्तमाना-तील दुष्काळ व्यवस्थापन अधिक सक्षम करणे आवश्यक आहे.

महाराष्ट्राच्या कृषी अर्थव्यवस्थेवर दुष्काळाचा सर्वाधिक परिणाम होतो. राज्यातील मराठवाडा आणि पा-वसावर अवलंबून असलेल्या इतर भागांत ज्वारी, बाजरी, तूर, हरभरा, कापूस आणि सोयाबीन यांसारखी पिके घेतली जातात. पावसाचा खंड पडल्यास पेरणी उशिरा होते, दुबार पेरणीची वेळ येते किंवा उभ्या पिकांचे नुकसान होते. बियाणे, खते, कीटकनाशके आणि मशागतीसाठी निर्माण होते. शेतकऱ्यांना पुढील हंगामासाठी भांडवल उभे करणे आणि कर्जाची परतफेड करणे कठीण होते. अल्पभूधारक शेतकऱ्यांकडे आर्थिक राखीव साधने कमी असल्याने त्यांना या संकटाचा अधिक फटका बसतो. दुष्काळामुळे शेतीचे उत्पादन घटल्यास शेतमावलीला आवक आणि बाजारपेठेतील व्यवहारही प्रभावित होऊ शकतात. मात्र, बाजारभावातील बदलांवर मागणी, साठवणूक, वाहतूक आणि व्यापारधारेणे यांचाही परिणाम

होत असल्याने उत्पादन घटले म्हणजे प्रत्येक पिकाचा भाव त्याच प्रमाणात वाढेल असे नाही. या परिस्थितीत शेतकऱ्यांना हवामानविषयक माहिती, पीकविमा, वेळेवर नुकसानभरपाई, सुलभ कर्जव्यवस्था आणि पर्यायी रोजगार उपलब्ध करून देणे महत्त्वाचे आहे.

महाराष्ट्रातील ऊसशेती आणि पाण्याच्या वापराचा प्रश्न दुष्काळाच्या चर्चेत विशेष महत्त्वाचा ठरतो. राज्यातील अनेक भागांत ऊस हा साखर उद्योग आणि ग्रामीण अर्थव्यवस्थेचा महत्त्वाचा आधार आहे. साखर कारखान्यांमुळे रोजग-ार, वाहतूक, शेतीपूरक व्यवसाय आणि स्थानिक आर्थिक व्यवहारांना चालना मिळते. मात्र, ऊस हे तु-लनेने अधिक पाणी लागणारे पीक असल्यामुळे पाणीटंचाईग्रस्त भागांत त्याच्या लागवडीचे नियोजन अत्यंत काळजीपूर्वक करणे आवश्यक आहे. ज्या प्रदेशांत पाण्याची उपलब्धता मर्यादित आहे, तेथे भूजलसाठे आणि इतर जलस्रोत लक्षात न घेता पाण्याची मोठी गरज असलेल्या पिकांचा विस्तार केल्यास पाणीव-ापरवरील ताण वाढू शकतो. याचा अर्थ ऊसशेतीला सरसकट विरोध करणे असा नसून पीकपद्धती, पाण्याची उपलब्धता आणि स्थानिक मर्यादित आहे, तेथे भूजलसाठे आणि इतर जलस्रोत लक्षात न घेता पाण्याची मोठी गरज असलेल्या पिकांचा विस्तार केल्यास पाणीव-ापरवरील ताण वाढू शकतो. याचा अर्थ ऊसशेतीला सरसकट विरोध करणे असा नसून पीकपद्धती, पाण्याची उपलब्धता आणि स्थानिक पर्यावरण यांचा समतोल राखणे असा आहे. ठिबक सिंचन, पाण्याचे मौजून नियोजन, शेक फेरपाटल आणि कमी पाण्यात येणाऱ्या पर्यायी पिकांचा विचार यांमुळे परिस्थितीनुसार पाण्याचा कार्यक्षम वापर करता येऊ शकतो. शेतीविषयक निर्णय घेताना शेतकऱ्यांना केवळ पीक बदलण्याचा सल्ला देऊन चालणार नाही; त्यांना बाजारपेठ, प्रक्रिया उद्योग, तांत्रिक मार्गदर्शन आणि आर्थिक मदत यांचा आधारही मिळणे आवश्यक आहे.

दुष्काळाचा परिणाम महाराष्ट्रातील शेतमजुरांच्या जीवनावरही गंभीर स्वरूपात दिसून येतो. शेतीतील पे-रणी, निंदणी, कापणी आणि इतर कामे कमी झाल्यामुळे मजुरीच्या संधी घटतात. ग्रामीण भागातील अनेक कुटुंबे रोजंदारीवर अवलंबून असल्यामुळे काम न मिळाल्यास अन्नधान्य, औषधे, घरखर्च आणि मुलांचे शिक्षण यांसाठी आवश्यक पैसा उपलब्ध होत नाही. विशेषतः भूमिहीन कुटुंबांकडे शेतीतून मिळणारे पर्यायी उत्पन्न नसल्याने त्यांची आर्थिक असुरक्षितता वाढते. काही कुटुंबे पुणे, मुंबई, नाशिक, छत्रपती संभाजीनगर, नागपूर आणि इतर औद्योगिक किंवा बांधकाम क्षेत्रांकडे रोजगारासाठी स्थलांतर करतात. स्थलांतराामुळे त्यातुरते उत्पन्न मिळू शकते; परंतु त्यातून असुरक्षित कामाच्या परिस्थिती, अपुऱ्या निवासव्यवस्था, आरोग्यसेवेचा अभाव आणि मुलांच्या शिक्षणात खंड पडण्यासारख्या समस्या उद्भवू शकतात. ऊसतोडणीसाठी हंगामी स्थलांतर करणाऱ्या कुटुंबांनाही

मुलांचे शिक्षण, आरोग्य आणि निवास यांचे प्रश्न भेडसावू शकतात. त्यामुळे दुष्काळनिवारणाचा विचार करताना शेतीला मदत देण्याबरोबरच शेतम जुरांसाठी स्थानिक रोजगार, रोजगार हमीची प्रभावी अंमलबजावणी आणि स्थलांतरित कुटुंबांसाठी सामाजिक संरक्षण यांनाही प्राधान्य द्यावे लागते. दुष्काळ ही सामाजिक विषमता वाढविणारी परिस्थितीही ठरू शकते. आर्थिकदृष्ट्या सक्षम शेतकऱ्यांना विहिरी, सिंचनाची साधने, पाण्याची साठवणूक किंवा पर्यायी व्यवसाय यांचा आधार मिळू शकतो; परंतु लहान शेतकरी आणि भूमिहीन कुटुंबांकडे असे पर्याय मर्यादित असतात. पाणीटंचाई निर्माण झाल्यास गावातील सर्व वस्त्यांना समान प्रमाणात पाणी मिळतेच असे नाही. मुख्य वस्तीच्या तुलनेत दूरवर असलेल्या वस्त्यांपर्यंत पाणी पोहोचण्यास अडचणी येऊ शकतात. सामाजिकदृष्ट्या वंचित कुटुंबांना पाण्याच्या स्रोतांपर्यंत पो-होचताना अधिक अडथळे येण्याची शक्यता असते. त्यामुळे पाण्याचे वितरण केवळ उपलब्धतेवर आधारित न ठेवता सामाजिक न्यायाच्या तत्त्व-ावर आधारित असणे आवश्यक आहे. प्रत्येक गावातील सर्व वस्त्या, गरीब कुटुंबे आणि वंचित घटक यांना सुरक्षित पाणी मिळेल याची खात्री करणे हे स्थानिक प्रशासनाचे महत्त्वाचे कर्तव्य आहे. दुष्काळाच्या काळात पाणी, अन्न आणि रोजगार या मूलभूत गरजांबाबत पारदर्शकता राखल्यास सामाजिक संघर्ष कमी करता येऊ शकतात.

दुष्काळाचा महिलांच्या जीवनावर विशेष परिणाम होतो. महाराष्ट्रातील अनेक ग्रामीण भागांत पिण्याचे पाणी आणण्याची जबाबदारी प्रामुख्याने महिलांवर असते. विहिरी किंवा पाण्याचे टँकर दूरवर असल्यास त्यांना पाणी मिळविण्यासाठी अधिक वेळ आणि श्रम खर्च करावे लागतात. त्यामुळे त्यांच्या आरोग्यावर परिणाम होतो आणि शिक्षण, रोजगार किंवा इतर विकासाच्या संर्धीसाठी उपलब्ध असलेला वेळ कमी होतो. कुटुंबाचे उत्पन्न घटल्यास घरखर्चाचे नियोजन, मुलांचे संगोपन आणि अन्नाची व्यवस्था करण्याचा अतिरिक्त भार महिलांवर पडतो. गर्भवती महिला, लहान मुले, वृद्ध आणि दिव्यांग व्यक्तींना पाणीटंचाईच्या काळात अधिक अडचणी येऊ शकतात. पाण्याची गुणवत्ता खालावल्यास जलजन्य आजारंचा धोका वाढतो. म्हणूनच पाणीपुरवठ्याच्या नियोजनात महिलांचा सहभाग, आरोग्यसेवा, पोषण आणि स्वच्छता यांना महत्त्व देणे आवश्यक आहे. पाणीवाटपाच्या समित्यांमध्ये महिलांना निर्णयप्रक्रियेत सहभागी करून घेतल्यास स्थानिक गरजांची अधिक परिणामकारक आ-ळख होऊ शकते.

दुष्काळाचा पशुधनावर आणि पर्यावरणावरही गंभीर परिणाम होतो.

पाऊस कमी पडल्यास गवताची वाढ खुंटते, चाऱ्याचे उत्पादन घटते आणि जनावरांसाठी पाणी मिळविणे कठीण होते. चारा आणि पशुखाद्याच्या किमती वाढल्यामुळे पशुपालकांचा खर्च वाढतो. आर्थिक अडचणींमुळे काही शेतकऱ्यांना जनावरे विकावी लागतात. ग्रामीण अर्थव्यवस्थेत पशुधनाला आर्थिक आणि सामाजिक महत्त्व असल्यामुळे त्याचे नुकसान म्हणजे भविष्यातील उत्पन्ना-चा आधार कमकुवत होणे होय. पर्यावरणाच्या दृष्टीने जंगलतोड, जमि नीची धूप, पाणलोट क्षेत्रांचे नुकसान आणि भूजलाचा अतिवापर यांमुळे पाणीटंचाईची तीव्रता वाढू शकते. पावसाचे पाणी जमिनीत मुण्याऐवजी वेगाने वाहून गेल्यास भूजल पुनर्भरण कमी होते. तापमानातील वाढ आणि पावसाच्या वितरणातील अनिश्चितता यांमुळे काही प्रदेशांतील दुष्काळाचा धोका वाढू शकतो. तथापि, प्रत्येक दुष्काळाचे कारण केवळ हवाम ानबद्दल आहे असे म्हणता येत नाही. स्थानिक हवामान, जमिनीचा वापर, जलव्यवस्थापन आणि मानवी हस्त-क्षेप या सर्व घटकांचा एकत्रित विचार करावा लागतो.

महाराष्ट्रात दुष्काळाचा सामना करण्यासाठी जलसंधारण, पाणलोट क्षेत्र विकासा आणि भूजल पुनर्भरण यांना प्राधान्य देणे आवश्यक आहे. पावसाचे पाणी स्थानिक परिसरात अडविणे, जमिनीत मुरविणे आणि योग्य पद्धतीने साठविणे यांमुळे जल-सुरक्षा वाढविता येते. नालाबंधारे, मृद्वंधारे, शेततळी, समतल चर, पुनर्भरण विहिरी आणि छतावरील पावसाच्या पाण्याचे संकलन अशा उपाययोजना स्थानिक परिस्थितीनुसार उपयुक्त ठरू शकतात. महाराष्ट्रात जलयुक्त शिवारसारख्या जलसंधारण उपक्रमांमधून पाणी साठवणूक आणि जलस्रोतांच्या बळकटीकरणाला महत्त्व देण्यात आले आहे. अशा उपक्रमांचे मूल्यमापन करताना केवळ झालेली कामे किंवा खर्च यांचाच विचार न करता प्रत्यक्ष पाणी उपलब्धतेत झा-लेला बदल, भूजल पुनर्भरण, कामाची टिकाऊपणा आणि स्थानिक समुदायाला मिळालेला लाभ यांचाही अभ्यास करणे आवश्यक आहे. कोणतीही जल सं धार णा ची रचना उभारल्यानंतर तिची देखभाल, गाळ काढणे आणि योग्य वापर यांकडे दुर्लक्ष झाल्यास अपेक्षित परिणाम मिळत नाहीत. म्हणूनच ग्रामपंचायती, शेतकरी गट आणि स्थानिक नागरिक यांच्या सहभागातून जलस्रोतांचे नियोजन व संवर्धन करणे

योग्य निर्णय घेता येतात. प्रत्येक गा-वाने उपलब्ध पाणी, संभाव्य गरजा आणि पाणीवापराचे प्राधान्यक्रम यांचा आढावा घेऊन स्थानिक जलनियोजन करावे. घरगुती वापरात पाण्याची बचत करणे, गळती रोखणे, पावसाचे पाणी साठविणे आणि जलस्रोत स्वच्छ ठेवणे

गरजेचे आहे.

दुष्काळाच्या काळात महाराष्ट्र शासन आणि स्थानिक प्रशास-नाची भूमिका अत्यंत महत्त्वाची ठरते. पाणीटंचाईग्रस्त गावांची वेळे-वर ओळख, पिण्याच्या पाण्याची व्यवस्था, आवश्यकतेनुसार टँकरद्वारे पाणीपुरवठा, जनावरांसाठी चारा आणि रोजगार उपलब्ध करून देणे या तातडीच्या उपाययोजना आहेत. पात्र शेतकऱ्यांना नियमानुसार पीकविमा आणि नुकसानभरपाई मिळणे, ग्रामीण कुटुंबांना रोजगाराच्या संधी उपलब्ध होणे आणि गरजू व्यक्तींना अन्नसुर-क्षेचा आधार मिळणे आवश्यक आहे. महाराष्ट्रातील रोजगार हमीविषयक पावसाचे पाणी जमिनीत मुण्याऐवजी वेगाने वाहून गेल्यास भूजल पुनर्भरण कमी होते. तापमानातील वाढ आणि पावसाच्या वितरणातील अनिश्चितता यांमुळे काही प्रदेशांतील दुष्काळाचा धोका वाढू शकतो. तथापि, प्रत्येक दुष्काळाचे कारण केवळ हवाम ानबद्दल आहे असे म्हणता येत नाही. स्थानिक हवामान, जमिनीचा वापर, जलव्यवस्थापन आणि मानवी हस्त-क्षेप या सर्व घटकांचा एकत्रित विचार करावा लागतो.

महाराष्ट्रात दुष्काळाचा सामना करण्यासाठी जलसंधारण, पाणलोट क्षेत्र विकासा आणि भूजल पुनर्भरण यांना प्राधान्य देणे आवश्यक आहे. पावसाचे पाणी स्थानिक परिसरात अडविणे, जमिनीत मुरविणे आणि योग्य पद्धतीने साठविणे यांमुळे जल-सुरक्षा वाढविता येते. नालाबंधारे, मृद्वंधारे, शेततळी, समतल चर, पुनर्भरण विहिरी आणि छतावरील पावसाच्या पाण्याचे संकलन अशा उपाययोजना स्थानिक परिस्थितीनुसार उपयुक्त ठरू शकतात. महाराष्ट्रात जलयुक्त शिवारसारख्या जलसंधारण उपक्रमांमधून पाणी साठवणूक आणि जलस्रोतांच्या बळकटीकरणाला महत्त्व देण्यात आले आहे. अशा उपक्रमांचे मूल्यमापन करताना केवळ झालेली कामे किंवा खर्च यांचाच विचार न करता प्रत्यक्ष पाणी उपलब्धतेत झा-लेला बदल, भूजल पुनर्भरण, कामाची टिकाऊपणा आणि स्थानिक समुदायाला मिळालेला लाभ यांचाही अभ्यास करणे आवश्यक आहे. कोणतीही जल सं धार णा ची रचना उभारल्यानंतर तिची देखभाल, गाळ काढणे आणि योग्य वापर यांकडे दुर्लक्ष झाल्यास अपेक्षित परिणाम मिळत नाहीत. म्हणूनच ग्रामपंचायती, शेतकरी गट आणि स्थानिक नागरिक यांच्या सहभागातून जलस्रोतांचे नियोजन व संवर्धन करणे

या साध्या कृतीही महत्त्वाच्या आ-हेत. शाळा, महाविद्यालये, स्वयंसेवी संस्था आणि ग्रामपंचायती यांच्या माध्यमातून जलसाक्षरता वाढविल्यास पाण्याबद्दल सामूहिक जबाबदारीची भावना निर्माण होऊ शकते. पाण्याची जबाबदारी केवळ शासनाची किंवा शेतकऱ्यांची नसून समाजातील प्रत्येक घटकाची आहे.

महाराष्ट्रातील दुष्काळाचे आव्हान पेलण्यासाठी तात्पुरत्या मदतीबरोबरच दीर्घकालीन आणि सर्वसमावेशक धोरणाची आवश्यकता आहे. पाण्याची उपलब्धता, शेतीचे स्वरूप, ग्रामीण रोजगार, सामाजिक विषमता आणि पर्यावरणसंवर्धन यांचा एकत्रित विचार केल्याशिवाय दुष्काळावर कायमस्वरूपी मात करता येणार नाही. पावसाचे प्रमाण आपल्या नियंत्रणात नसले, तरी पावसाच्या पाण्याचे संकलन, भूजलाचा विवेकपूर्ण वापर, योग्य पीकपद्धती, स्थानिक रोजगारनिर्मिती आणि संकटग्रस्तांना वेळेवर मदत या बाबी मानवी प्रयत्नांच्या कक्षेत येतात. शेतकरी, शेतमजूर, महिला, मुले, वृद्ध आणि दिव्यांग व्यक्ती यांच्या गरजांकडे लक्ष देणे ही दुष्काळ व्यवस्थापनातील सामाजिक जबाबदारी आहे. शासन, स्थानिक स्वराज्य संस्था, संशोधन संस्था, स्वयंसेवी संघटना आणि नागरिक यांनी एकत्रितपणे प्रयत्न केल्यास दुष्काळाची तीव्रता कमी करणे शक्य आहे. पाण्याचा प्रत्येक थेंब जपणे, जमिनीची सुपीकता टिकविणे आणि नैसर्गिक संसाधनांचा न्याय्य वापर करणे ही केवळ आजची गरज नाही, तर पुढील पिढ्यांच्या सुरक्षित जीवनाची हमी आहे. म हाराष्ट्राच्या दुष्काळग्रस्त भागांना जलसुरक्षित बनविण्यासाठी निसर्गाशी समतोल राखणारी विकासदृष्टी, पारदर्शक प्रशासन, वैज्ञानिक नियोजन आणि लोकसहभाग यांची सांगड घालणे आवश्यक आहे. दुष्काळाला केवळ नैसर्गिक संकट न मानता सामाजिक परिवर्तनाची आणि शाश्वत विकासाची दिशा ठरविणारे आव्हान मानले, तर जलसंपन्न, सक्षम आणि सामाजिकदृष्ट्या न्याय्य महाराष्ट्राच्या निर्मितीकडे वाटचाल करता येईल.

– डॉ. राजेंद्र बगटे (लेखक, समाजशास्त्राचे अभ्यासक आहेत), ईमेल – bag-ate.rajendra5@gmail.com

हे वृत्तपत्र मलार, सिद्धार्थ सोशल फौंडेशन यांनी मुद्रक, प्रकाशक, संपादक कमलाकर ज्ञानदेव सोनकांबळे यांच्या सम्यक पब्लिकेशन अँड प्रिंटर्स २४७, बुद्ध विहार, रमाबाई आंबेडकर नगर, बुधवार पेठ, सोलापूर ४१३००२ महाराष्ट्र येथे छापून मु. पो. गोंगाव ता. अक्कलकोट जि. सोलापूर ४१३२१८ महाराष्ट्र येथे प्रकाशित केले.
 संपादक : कमलाकर ज्ञानदेव सोनकांबळे ई-मेल – yashsiddhinews@gmail.com
 www.yashsiddhinews.com
 Mo. 9921988358

This Newspaper is printed by the Owner Shidharth Social Foundation, Printer, Publisher, Editor Kamalakar Dayndev Sonakamble at Samyak Publications and Printers 247, Budha Vihar, Ramabai Ambedkar Nagar, Budhwar Peth Solapur-413002 (Maharashtra), Published, at Gogaon Tal Akkalkot Dist Solapur 413218 (Maharashtra). Editor : Kamalakar Dayndev Sonakamble

■ प्रशासकीय कार्यालय : सम्यक उद्योग समूह, पृथ्वी एंटरप्राइजेस, सर्वे नं. ६५९/८, शॉप नं. ४, राजीव गांधी नगर, न्यू अप्पर बस स्टॉप, बिबेवेवाडी पुणे-३७
 ■ विभागीय कार्यालय : प्रबुद्ध इंटरप्राइजेस, दुकान नं. २ अमरधान चौक, खेमानी उल्हासनगर ४२१००२

कोरड्या दुष्काळाच्या पार्श्वभूमीवर मच्छीमार बांधवांना तातडीने आर्थिक मदत द्या!

रिपब्लिकन पार्टी ऑफ इंडिया एकतावादी रोजगार आघाडीचे प्रदेशाध्यक्ष विकीबाबा चौधरी यांची शासनाकडे मागणी

दैनिक यश सिद्धि न्यूज नेटवर्क प्रतिनिधी / अक्कलकोट , सोलापूर : सोलापूर जिल्ह्यातील अक्कलकोट तालुक्यात कोरड्या दुष्काळाच्या पार्श्वभूमीवर शेतकरी, शेतमजूर, कामगार तसेच मच्छीमार बांधवांच्या उपजीविकेचा प्रश्न गंभीर बनला आहे. पावसाचे अनियमित प्रमाण, तलाव व बंधाऱ्यांमधील पाणीसाठ्यात घट आणि जलस्रोतांवर निर्माण झालेल्या संकटामुळे मच्छीमार व्यवसायावर परिणाम होत असून, अनेक कुटुंबांसमोर आर्थिक संकट उभे राहण्याची शक्यता आहे. या परिस्थितीची शासनाने गांभीर्याने दखल घेऊन मच्छीमार

बांधवांना तातडीने आर्थिक मदत द्यावी, अशी मागणी रिपब्लिकन पार्टी ऑफ इंडिया एकतावादी रोजगार आघाडीचे प्रदेशाध्यक्ष आरोग्यदत्त विकीबाबा चौधरी यांनी नायब तहसीलदार जुबीर नदाफ यांना निवेदन देण्यात आला. मच्छीमार बांधवांसाठी प्रमुख मागण्या १. अक्कलकोट तालुक्यातील मच्छीमार बांधवांचे गावनिहाय सर्वेक्षण करून त्यांच्या अडचणींचा अहवाल तयार करावा. २. आर्थिक अडचणीत सापडलेल्या पात्र मच्छीमार कुटुंबांना शासनाच्या नियमानुसार

आर्थिक मदत व नुकसानभरपाई द्यावी. ३. पाणीसाठा कमी झाल्यामुळे मच्छीमारी व्यवसायावर परिणाम झालेल्या कुटुंबांना विशेष मदतीचे पॅकेज देण्याबाबत विचार करावा. ४. मच्छीमार बांधवांना मत्स्यव्यवसाय विभागाच्या उपलब्ध शासकीय योजना, अनुदान व इतर सुविधांचा लाभ मिळवून द्यावा. ५. रोजगाराचा प्रश्न निर्माण झालेल्या पात्र कुटुंबांना रोजगार हमी योजनेसह उपलब्ध पर्यायी रोजगाराच्या संधी उपलब्ध करून द्याव्यात. ६. संबंधित विभागांची संयुक्त बैठक घेऊन मच्छीमार बांधवांच्या

समस्यांवर ठोस उपाययोजना कराव्यात. **मच्छीमार बांधवांच्या प्रश्नांसाठी शासनदरबारी पाठपुरावा करणार!** मच्छीमार बांधव हा समाजातील कष्टकरी घटक असून, त्यांच्या कुटुंबांचा उदरनिर्वाह मूळच्या प्रमाणात मत्स्यव्यवसायावर अवलंबून असतो. दुष्काळी परिस्थितीत त्यांच्या उपजीविकेवर परिणाम होत असल्यास त्यांना शासकीय मदतीचा आधार मिळणे आवश्यक आहे. त्यामुळे प्रशासनाने केवळ कागदोपत्री कार्यवाही न करता प्रत्यक्ष परिस्थितीची पाहणी करून पात्र लाभार्थ्यांना मदत मिळवून द्यावी.

शेतकरी असो, शेतमजूर असो किंवा मच्छीमार बांधव असो, प्रत्येक कष्टकरी कुटुंबाला न्याय आणि मदत मिळाली पाहिजे. सर्वसामान्य जनतेच्या प्रश्नांसाठी आम्ही सातत्याने शासनदरबारी पाठपुरावा करणार आहोत, अशी भूमिका विकीबाबा चौधरी यांनी मांडली. शासनाने या मागण्यांची तातडीने दखल घेऊन संबंधित विभागांना आवश्यक कार्यवाहीचे निर्देश द्यावेत, अशी मागणी करण्यात आली. याप्रसंगी शांतू घोडके जिलानी मुल्ला रमजान मुल्ला असलम मुल्ला हसद मुल्ला अन्य कार्यकर्ते उपस्थित होते.

दैनिक यश सिद्धि न्यूज नेटवर्क निफाड /प्रतिनिधी - गा-वागावांमध्ये आरोग्यविषयक जनजागृती वाढविणे, ग्रामीण

भागातील नागरिकांना दर्जेदार आरोग्यसेवा उपलब्ध करून देणे, स्वच्छता व आरोग्यदायी सवयी रुजविणे तसेच ग्रामपंचायतींच्या

माझे गाव आरोग्यसंपन्न गाव तालुकास्तरीय कार्यशाळा संपन्न

सक्रिय सहभागातून निरोगी, स्वच्छ आणि आरोग्यसंपन्न गावांची निर्मिती करणे या उद्देशाने निफाड पंचायत समितीमध्ये ‘माझे गाव आरोग्यसंपन्न गाव’ यावर निफाड तालुका आरोग्य कार्यालयाच्या वतीने तालुकास्तरीय कार्यशाळा संपन्न झाली.याप्रसंगी कार्यशाळेचे प्रमुख पाहुणे म्हणून व्यासपीठावर मानसिक आरोग्य विभागाच्या डॉ. रिचा पानपालिया,कार्यशाळेच्या अध्यक्षस्थानी निफाडच्या गटविकास अधिकारी नमता जगताप, तालुका आरोग्य

अधिकारी डॉ. सुजित कोशिये, गटशिक्षणाधिकारी विलास साळी, वैद्यकीय अधीक्षक डॉ. राजीव तांबाळे,सदस्य राहुल दवते आदी मान्यवर होते. यावेळी तालुका आरोग्य अधिकारी डॉ. सुजित कोशिये यांनी प्रास्ताविकात ‘माझे गाव आरोग्यसंपन्न गाव’ या अभियानाचे शासन निर्णयानुसार महत्त्व, उद्दिष्टे, गुण मुल्यांकन, गावकृतीदल समिती सर्वांचा समन्वय, अंमलबजावणीची कार्यपद्धती आणि अभियानांतर्गत

गावांना मिळणाऱ्या पुरस्कारांची सविस्तर माहिती उपस्थितांना दिली. तसेच अभियानाच्या माध्यमातून गावांचा आरोग्यविषयक दर्जा उंचावण्यासाठी तालुकास्तरीय, ग्रामपंचायत स्तरीय कृतिदल समित्यांचा सक्रिय सहभाग कसा वाढविता येईल तसेच तालुक्यातील सर्व गावांनी या अभियानात सहभागी व्हावे असे आवाहनही डॉ. कोशिये

निफाड तालुका आरोग्यसंपन्न गावांच्या निर्मितीत आदर्श ठरवू असा निर्धार

सर्व विभाग यांनी समन्वयाने प्रयत्न करून ग्रामपंचायत आणि आरोग्य विभागाने एकत्रित नियोजन करून अभियानातील प्रत्येक निकषाची प्रभावी पूर्तता करावी असे स्पष्ट करून गावांच्या सर्वांगीण विकासामध्ये आरोग्य, स्वच्छता, सुरक्षित पिण्याचे पाणी, माता व बाल आरोग्य, नियमित लीकरण, संसर्गजन्य व असंसर्गजन्य आजारंचे प्रतिबंध, पोषण आणि आरोग्यविषयक जनजागृती या घटकांचे महत्त्व अधोरेखित केले.यावेळी विस्तार

अधिकारी डॉ.राजेंद्र सानप, ग्राम पंचायत विस्तार अधिकारी राजेंद्र थोरात, सहायक लेखाधिकारी चंद्रशेखर फसाळे यांसह तालुक्यातील सरपंच, ग्रामविकास अधिकारी, आरोग्य केंद्रांचे वैद्यकीय अधिकारी, समुदाय अधिकारी, आरोग्य कर्मचारी, गटप्रवर्तक आदी उपस्थित होते. याप्रसंगी निफाड तालुका आरोग्यसंपन्न गावांच्या निर्मितीत आदर्श ठरवू असा निर्धार सर्वांनी केला.

बोराखेडी बावरा येथे उत्साहात संपन्न झाला ‘वर्षावास सांगता समारोप व धम्म सोहळा’

दैनिक यश सिद्धि न्यूज नेटवर्क राहुल साबळे/बुलढाणा जिल्हा प्रतिनिधी - बोराखेडी बावरा येथील सुजाता बुद्ध विहारत बोधिसत्व भारतरत्न डॉ. बाबासाहेब आंबेडकर लिखित पवित्र ग्रंथ ‘बुद्ध आणि त्यांचा धम्म’ या ग्रंथाच्या तीन महिन्यांच्या वर्षावास वाचनाचा सांगता समारोप मोठ्या उत्साहात

आणि मंगलमय वातावरणात पार पडला. आषाढ पौर्णिमेपासून सुरू झालेला हा पवित्र वाचन सोहळा अश्विन पौर्णिमेपर्यंत चालला. **कार्यक्रमाची सुरुवात व धार्मिक विधी** कार्यक्रमाची सुरुवात तथागत गौतम बुद्ध, महामानव डॉ. बाबासाहेब आंबेडकर आणि रयतेचे राजे छत्रपती शिवाजी महाराज

यांच्या प्रतिमेला/पुतळ्याला पुष्पहार अर्पण करून व पूजन करून त्यानंतर विरंगुळ्यात पंचशील ध्वजाचे ध्वज-रोहण करण्यात आले. रमाई महिला मंडळाच्या वतीने उपस्थितांच्या सहभागाने सामूहिक त्रिसरण वंदना घेण्यात आली. यानंतर गा-वातून एका भव्य धम्म रॅलीचे आयोजन करण्यात आले होते. तसेच या प्रसंगी कठीण

चिवरदानादेखा महत्त्वपूर्ण कार्यक्रमही संपन्न झाला. **ग्रंथ वाचन व मार्गदर्शन** तीन महिन्यांच्या या वर्षावास काळात डॉ. बाबासाहेब आंबेडकरांच्या ‘बुद्ध आणि त्यांचा धम्म’ या ग्रंथाचे वाचन पूज्यनीय भन्ते संघपाल थरो आणि गावचे माजी सरपंच श्री. छगनराव खरात यांनी केले. डॉ. बाबासाहेब आंबेडकरांच्या

विचारातून एक आदर्श समाज घडवा आणि बुद्ध धम्माचा व विचारांचा व्यापक प्रसार व्हावा, हा या संपूर्ण उपक्रमामागील मुख्य उद्देश होता. सुभेदार बाबासाहेब खरात सर यांच्या मार्गदर्शनाखाली हा संपूर्ण कार्यक्रम अत्यंत यशस्वीरीत्या पार पडला. **मान्यवरांचा सहभाग** या कार्यक्रमाला परिसरातील नागरिक आणि बौद्ध अनुयायांनी मोठ्या संख्येने उपस्थिती लावली होती. यामध्ये प्रा. दिलीप झोटे सर, सतीश झिने, अशोक खरात सर, सिद्धार्थ भाऊ जाधव, वैभवशेट मिनसे, कैलास म्हस्के, विशाल खरात, अमित खरात, प्रसंजित खरात, स्वराज खरात आदी प्रमुख मान्यवर व ग्रामस्थ उपस्थित राहून कार्यक्रमाला शोभा वाढवली आणि सो-हळा यशस्वी केला.

पिंपळगाव बसवंतमध्ये घरफोडी; खिडकीचे लोखंडी गज कापून चोरट्यांचा दीड लाखांच्या रोकडवर डल्ला!

दैनिक यश सिद्धि न्यूज नेटवर्क निफाड/प्रतिनिधी - पिंपळगाव बसवंत शहरातील शिवाजीनगर परिसरात घरफोडीची घटना घडल्याने नागरिकांमध्ये चिंतेचे वातावरण निर्माण झाले आहे. कुटुंबीय कामानिमित्त घराबाहेर गेलेले असताना चोरट्यांनी घराच्या मागील बाजूच्या खिडकीचे लोखंडी गज कटरच्या साहाय्याने कापून घरात प्रवेश करून लोखंडी कपाटात ठेवलेली तब्बल १ लाख ५० हजार ८०० रुपयांची रोकड चोरून नेल्याची घटना समोर आली आहे. या प्रकरणी पिं-

ऊर्फ राजेंद्र भास्कर मोरे (दो-घेही रा. भाऊनगर, उंबरखेड रोड, पिंपळगाव बसवंत) यांनी संगनमताने घरफोडी केल्याचे फिर्यादीत नमूद करण्यात आले आहे.

या घरफोडीत चोरट्यांनी वेगवेगळ्या मूल्यांच्या नोटांच्या स्वरूपातील मोठी रोकड लंपास केली आहे. फिर्यादीच्या

पोलिसांनी दिलेल्या माहितीनुसार, विनोद रामराव देशमाने (वय ४९, रा. शिव-जीनगर, पिंपळगाव बसवंत, ता. निफाड) हे कामानिमित्त कुटुंबीयांसह घराबाहेर गेले होते. घरात कोणी नसल्याची संधी साधून संशयित भारत सुरेश मोगल आणि रोशन

तक्रारीनुसार, चोरीस गेलेल्या रकमेमध्ये १०० रुपयांच्या नोटांचे एक लाख रुपयांचे बंडल, पाच रुपयांच्या नोटांचे पाच हजार रुपयांचे बंडल, तसेच ५००, २००, १०० आणि १० रुपयांच्या विविध नोटांमधील ४५ हजार ८०० रुपयांच्या रोकडीचा समावेश आहे. अशा प्रकारे एकूण १ लाख ५० हजार ८०० रुपयांची रोकड चोरीला गेल्याचे तक्रारीत नमूद आहे. या घटनेप्रकरणी विन-

ोद रामराव देशमाने यांच्या फिर्यादीवरून पिंपळगाव पोलीस ठाण्यात भारतीय न्याय संहिता कलम ३३९(३), ३३९(४), ३०५ व ३(५) अन्वये गुन्हा दाखल करण्यात आला आहे. संशयित भारत सुरेश मोगल आणि रोशन ऊर्फ राजेंद्र भास्कर मोरे यांच्याविरुद्ध पोलीसांनी गुन्हाची नोंद केली आहे. पो-लीस निरीक्षक गणेश गुव

लोखंडी कपाटात ठेवलेली तब्बल १ लाख ५० हजार ८०० रुपयांची रोकड चोरून नेल्याची घटना समोर आली आहे. या प्रकरणी पिं-

लोखंडी कपाटात ठेवलेली तब्बल १ लाख ५० हजार ८०० रुपयांची रोकड चोरून नेल्याची घटना समोर आली आहे. या प्रकरणी पिं-

अनुषंगाने पुढील कार्यवाही केली जात आहे. शहरातील निवासी भागात अशा प्रकारच्या घरफोडीच्या घटना घडल्याने घर बंद करून बाहेर जाताना नागरिकांनी अधिक दक्षता घेण्याची गरज अधोरेखित झाली आहे. घराच्या दरवाजांसह खिडक्यांची सुरक्षितता तप-सणे, मौल्यवान वस्तू व मोठी रोकड घरात न ठेवता आपल्या मौल्यवान वस्तूची काळजी घेणे गरजेचे आहे.

दुष्काळ, वाढती महागाई आणि शेतकऱ्यांच्या घटलेल्या खरेदी क्षमतेचा व्यवसायावर परिणाम

पडघा आठवडा बाजारात ‘बंध’ विक्रीला मंदीचा फटका; आदिवासी बांधवांच्या चेहऱ्यावर नाराजी

दैनिक यश सिद्धि न्यूज नेटवर्क ठाणे प्रतिनिधी/मिलिंद जाधव - भिवंडी तालुक्यातील प्रसिद्ध पडघा आठवडा बाजारात यंदा बांबूपासून तयार केलेल्या ‘बंध’ विक्रीला मंदीचा फटका बसला आहे. वाढती महागाई, दुष्काळामुळे शेतीवर ओढवलेले संकट आणि शेतकऱ्यांच्या आर्थिक अडचणी यांचा परिणाम या पारंपरिक व्यवसायावर झाला आहे. दरवर्षी भातकापणीच्या हंगामात चांगली मगणी असणाऱ्या बंधांची विक्री यंदा अपेक्षेप्रमाणे न झाल्याने आदिवासी विक्रेत्यांच्या चेहऱ्यावर नाराजी दिसून येत आहे. भिवंडी तालुक्यातील पडघा

हे अनेक गावांसाठी महत्वाचे बाजारपेठेचे केंद्र आहे. परिसरातील बहुतांश ग्रामीण भागात शेती हा प्रमुख व्यवसाय असून भातशेतीवर अनेक कुटुंबांची उपजीविका अवलंबून आहे. मात्र, यंदा दुष्काळी परिस्थितीमुळे शेतकऱ्यांना शेती करताना आर्थिक संकटाचा सामना करावा लागत आहे. पिकांच्या उत्पादनाबाबत निर्माण झालेली अनिश्चितता आणि वाढत्या खर्चांमुळे शेतकऱ्यांच्या हातात पैसा कमी उरला आहे. परिणामी, शेतीसाठी आवश्यक साहित्याच्या खरेदीवरही त्याचा परिणाम होत असल्याचे चित्र पडघा बाजारात दिसत आहे.

भातकापणीच्या काळात भाताच्या भाऱ्यांना बांधण्यासाठी बांबूपासून तयार केलेल्या ‘बंध’चा ग्रामीण भागात मोठ्या प्रमाणावर वापर केला जातो. बांबू ओला असताना त्याला ठेचून त्यापासून बंध तयार केले जातात. त्यानंतर चार ते पाच दिवस वाळवून ते विक्रीसाठी बाजारात आणले जातात. दोरीच्या तुलनेत हे बंध स्वस्त आणि मजबूत असल्याने भातकापणीच्या हंगामात त्यांना विशेष मागणी असते. पडघा परिसरातील पाच्छापूर, उंबरखांड, नेवाडा, खातीवली, दहागाव, सरमाळ, डोहळे आदी गावांतील आदिवासी महिला व पुरुष

दरवर्षी बंध तयार करून विक्रीसाठी पडघा आठवडा बाजारात येतात. हा व्यवसाय वर्षातून साधारण सात ते आठ दिवसच चालतो. संपूर्ण कुटुंब या कामात सहभागी होत असून, मोठ्या मेहनतीनंतर मिळणाऱ्या उत्पन्नातून दिवाळीचा सण साजरा करण्याची आशा या कुटुंबांना असते. यंदा वाढत्या महागाईमुळे बंधांच्या किमतीत वाढ झाली आहे. पूर्वी १५० ते २०० रुपये शेकडा दराने विकले जाणारे बंध आता साधारण २५० ते ३०० रुपये शेकडा दराने विकले जात आहेत. त्यामुळे एका बंधाची किंमत अडीच ते तीन

रुपये होते. मात्र, दर वाढूनही विक्रीला अपेक्षित प्रतिसाद मिळत नसल्याने विक्रेत्यांची चिंता वाढली आहे. दुष्काळामुळे आर्थिक अडचणीत सापडलेल्या शेतकऱ्यांना वाढीव दराने खरेदी करणे परवडत नसल्याची शक्यता विक्रीतील मंदीतून व्यक्त होत आहे. उन्हाताऱ्यात दिवसभर बंध विक्रीसाठी थांबावे लागते. दोन पैसे मिळतील आणि दिवाळी साजरी करता येईल, या आशेने आम्ही दरवर्षी हा व्यवसाय करतो. मात्र,

यंदा अपेक्षेप्रमाणे विक्री झालेली नाही. मेहनत तेवढीच आहे; पण उत्पन्न कमी मिळत असल्याने नाराजी वाटते, अशी भावना बंध विक्री करणाऱ्या आदिवासी बांधवांनी व्यक्त केली. शेतीला पूरक व्यवसाय म्हणून वर्षातून काही दिवस केला जाणारा हा पारंपरिक व्यवसाय आदिवासी कुटुंबांसाठी महत्वाचा आहे. मात्र,

दुष्काळी परिस्थिती, महागाई आणि बाजारातील मंदी यामुळे त्यांच्या उत्पन्नावर परिणाम होत आहे. त्यामुळे शेतकऱ्यांसह बंध विक्री करणाऱ्या आदिवासी बांधवांनाही आर्थिक संकटाचा सामना करावा लागत असून, यंदाची दिवाळी अपेक्षित उत्पन्नाअभावी साधेपणाने साजरी करण्याची वेळ येण्याची शक्यता व्यक्त होत आहे.

चंद्रभागा वाळवंट स्वच्छता अभियान उत्साहात

७ ते २८ ऑक्टोबरदरम्यान ८५ टन कचरा संकलित; आजच्या श्रमदानातून २६ टन कचरा जमा, स्वच्छता अभियानात १००० जणांचा सहभाग

दैनिक यश सिद्धी न्यूज नेटवर्क
पंढरपूर : पंढरपूर शहरातील चंद्रभागा वाळवंट परिसर स्वच्छ, सुंदर आणि निर्मळ ठेवण्याच्या उद्देशाने पंढरपूर नगरपरिषदेच्या पुढाकारातून राबविण्यात आलेले विशेष स्वच्छता अभियान उत्साहात संपन्न झाले. दि. ७ ते २८ ऑक्टोबर या कालावधीत एकूण ८५ टन कचरा संकलित करण्यात आला यामध्ये नागरिकांनी नदीपात्रात अर्पण केलेले वस्त्रे, धार्मिक साहित्य, निर्माल्य व इतर कचरा संकलित करण्यात आला असून आहे.आजच्या स्वच्छता मोहिमेत तब्बल २६ टन कचरा संकलित करण्यात आला. अशी माहिती मुख्याधिकारी महेश रोकडे यांनी दिली.

पंढरपूर नगरपरिषदेसह विविध सामाजिक, धार्मिक आणि शैक्षणिक संस्थांच्या संयुक्त विद्यमाने हे अभियान राबविण्यात आले. यामध्ये इंडियन मेडिकल असोसिएशन, उपजिल्हा रुग्णालय पंढरपूर, देशमुख जिम क्लब ग्रुप, गुजराथी रुखी समाज बहुउद्देशीय सामाजिक संस्था, अनुलोम सामाजिक संस्था, आपटे उपलव प्रशाला, श्री विठ्ठल वारकरी शिक्षण संस्था, श्री जोग महाराज वारकरी शिक्षण संस्था आणि जोगदंड महाराज वारकरी शिक्षण संस्था अशा

एकूण एक हजार जणांनी सहभाग घेतला होता. या अभियानात ह.भ.प. रामभाऊ महाराज राऊत, ह.भ.प. डॉ. जयवंत महाराज बोधले, ह.भ.प. राणा महाराज वासकर, ह.भ.प. विष्णू म. हाराज कबीर, ह.भ.प. ठाकूरबुवा म. हाराज, ह.भ.प. उखळीकर महाराज, ह.भ.प. भागवत महाराज कबीर, ह.भ.प. ज्ञानेश्वर जोगदंड महाराज आणि ह.भ.प. रामकृष्ण महाराज वीर यांच्यासह विविध संस्थांचे

पदाधिकारी, स्वयंसेवक, विद्यार्थी आणि नागरिकांनी श्रमदान केले. नगरपरिषदेच्या विविध विभागातील अधिकारी आणि कर्मचाऱ्यांनीही या उपक्रमात सक्रिय सहभाग नोंदविला. नगरसेवक ऑंकार जोशी यांच्यासह अनेक नागरिकांनी स्वच्छता मोहिमेत योगदान दिले. समाजमाध्यमांवरून या उपक्रमाची माहिती मिळाल्यानंतर कल्याण येथील स्वच्छतादातू केतन वाकडे यांनीही स्वयंस्फूर्तीने सहभागी होत

श्रमदान केले. चंद्रभागा वाळवंट परिसरातील कचरा, प्लास्टिक आणि इतर घनकचरा संकलित करून परिसर स्वच्छ करण्यात आला. संकलित कचऱ्याची योग्य पद्धतीने विल्हेवाट लावण्यासाठी व्यवस्था करण्यात आली. या उपक्रमातून सार्वजनिक स्वच्छता, कचरा व्यवस्थापन, प्लास्टिकमुक्त परिसर आणि पर्यावरण नागरिकांमध्ये जनजागृती करण्यात आली असल्याचे

ह. भ. प. रामभाऊ महाराज राऊत यांनी सांगितले. पंढरपूर हे महाराष्ट्रातील प्रमुख तीर्थक्षेत्र असून, श्री विठ्ठल-सुखिणीच्या दर्शनासाठी दरवर्षी मोठ्या संख्येने भाविक येथे येतात. चंद्रभागा नदी आणि वाळवंट परिसराला धार्मिक व सांस्कृतिक महत्त्व असल्याने हा परिसर स्वच्छ व निर्मळ ठेवणे ही प्रत्येक नागरिकाची आणि भाविकाची सामूहिक जबाबदारी आहे. 'स्वच्छता हीच विठ्ठल सेवा', 'श्रमदानातून

भक्ती' आणि 'सहभागातून स्वच्छता' या संदेशातून स्वच्छतेचे महत्त्व अध-रेखित करण्यात आले असल्याचे ह. भ. प. जयवंत महाराज बोधले यांनी सांगितले. दर बुधवारी श्रमदान अभियान पंढरपूर शहर अधिक स्वच्छ, सुंदर आणि निर्मळ करण्यासाठी नगरपरिषदेच्या वतीने दर बुधवारी सकाळी ७.३० वाजता स्वच्छता व श्रमदान अभियान आयोजित करण्यात येते. आजचे श्रमदान हे या

अभियानातील चौथे श्रमदान होते. या अभियानात सामाजिक संस्था, स्वयंसेवी संस्था, शैक्षणिक संस्था, विविध मंडळे आणि नागरिकांनी मोठ्या संख्येने सहभागी व्हावे, असे आवाहन नगरपरिषदेच्या वतीने करण्यात आले आहे. इच्छुक संस्थांनी पंढरपूर नगरपरिषदेच्या आरोग्य विभागाशी संपर्क साधून नोंदणी करावी, असेही आवाहनही मुख्याधिकारी श्री रोकडे यांनी केले आहे.

पडध्यात एसआयआर प्रक्रियेवर प्रश्नचिन्ह; मतदारांची नावे वगळल्याचा आरोप!

दैनिक यश सिद्धी न्यूज नेटवर्क
ठाणे प्रतिनिधी /मिर्लिद जाधव
भिवंडी तालुक्यातील पडघा परिसरात विशेष सखोल मतदार यादी पुनरीक्षण अर्थात एसआयआर (इखट) प्रक्रियेच्या पारदर्शकतेबाबत प्रश्न उपस्थित करण्यात आले आहेत. अनेक वर्षांपासून नियमित मतदान करणाऱ्या काही नागरिकांची नावे मतदार यादीतून वगळण्यात आल्याचा आरोप सामाजिक कार्यकर्ते योगेश जाधव यांनी केला आहे. या कथित अनियमिततेची निष्पक्ष चौकशी करून वस्तुस्थिती स्पष्ट करावी, अशी मागणी त्यांनी निवडणूक अधिकाऱ्यांकडे लेखी निवेदनाद्वारे केली आहे. योगेश जाधव यांच्या म्हणण्यानुसार, काही नागरिकांची नावे सन २००२ च्या मतदार यादीत असूनही सध्याच्या प्रारूप मतदार यादीत आढळत नाहीत. अनेक वर्षांपासून मतदानाचा हक्क बजावणाऱ्या नागरिकांची नावे नेमक्या कोणत्या कारणांमुळे वगळण्यात आली, असा प्रश्न त्यांनी उपस्थित केला आहे. तसेच मृत व्यक्तींची नावे मतदार यादीत कायम असल्याचा आणि त्यांच्या नावा-ने एसआयआर फॉर्म आल्याचाही दावा त्यांनी केला आहे. दरम्यान, मतदार यादीत नाव नसल्याचे लक्षात आल्यानंतर काही नागरिकांनी नवीन मतदार नोंदणीसाठी फॉर्म क्रमांक ६ द्वारे ऑनलाईन अर्ज केले. मात्र, हे

मतदार यादीतील कथित त्रुटीची निष्पक्ष चौकशी करण्याची मागणी; ऑनलाईन अर्ज नाकारल्याने नागरिकांमध्ये संभ्रम

निवेदनात नमूद केले आहे. मतदार यादी ही लोकशाही प्रक्रियेचा महत्त्वाचा आधार असल्याने तिच्यातील नोंदी अचूक आणि पारदर्शक असणे आवश्यक आहे. त्यामुळे पडघा परिसरातील मतदारांच्या तक्रारींची गांभीर्याने दखल घेऊन संबंधित याद्या, अर्ज आणि कागदपत्रांची स्वतंत्रपणे पडताळणी करावी. चौकशीत अनियमितता किंवा नियमांचे उल्लंघन आढळल्यास संबंधितांवर नियमानुसार कारवाई करावी, अशी मागणी योगेश जाधव यांनी केली आहे. दरम्यान, या प्रकरणातील आरोपांबाबत निवडणूक प्रशासनाची अधिकृत भूमिका किंवा चौकशीचा निष्कर्ष अद्याप समोर आलेला नाही. त्यामुळे संबंधित नोंदींची पडताळणी झाल्यानंतरच वस्तुस्थिती स्पष्ट होणार आहे. आता निवडणूक विभाग या तक्रारीची दखल घेऊन कोणती कार्यवाही करतो, याकडे पडघा परिसरातील नागरिकांचे लक्ष लागले आहे.

दैनिक यश सिद्धी न्यूज नेटवर्क
प्रतिनिधी/पंढरपूर : दिवाळीच्या सणानिमित्त परदेशात वास्तव्यास असलेल्या आपल्या नातेवाईक, मित्र व आमेष्टांना घरचा पारंपरिक फराळ, मिठाई व इतर योग्य वस्तू पाठविण्याची इच्छा असणाऱ्या नागरिकांसाठी पंढरपूर हेड पोस्ट ऑफिसच्या वतीने आंतरराष्ट्रीय पार्सल सेवा उपलब्ध करून देण्यात आली आहे. नोकरी, व्यवसाय, शिक्षण तसेच विविध कारणांमुळे अनेक भारतीय नागरिक परदेशात वास्तव्यास आलेले आहेत. दिवाळीच्या सणाला आपल्या घरचा फराळ आणि आपुलकीची भेट त्यांच्यापर्यंत पोहोचविण्यासाठी भारतीय

डाक विभागाची आंतरराष्ट्रीय पार्सल सेवा उपयुक्त ठरत आहे. अमेरिका, कॅनडा, ब्रिटन, जर्मनी, ऑस्ट्रेलिया, जपान, संयुक्त अरब अमिराती, रशिया यांसह सुमारे २०० हून अधिक विविध देशांमध्ये पार्सल पाठविण्याची सुविधा उपलब्ध आहे. पंढरपूर परिसरातील नागरिकांकडून या सुविधेला चांगला प्रतिसाद मिळत असून, दिवाळीच्या पार्श्वभूमीवर परदेशात फराळ पाठविण्यासाठी नागरिकांनी आतापासूनच पार्सल बुकिंग करावे, असे आवाहन पंढरपूर विभागाचे अधीक्षक डाकघर मयुरेश कोले यांनी केले आहे. आंतरराष्ट्रीय पार्सल बुक करण्यापूर्वी संबंधित देशात पाठविण्यात येणाऱ्या

खाद्यपदार्थांना परवानगी आहे किंवा नाही, वस्तूचे स्वरूप, वजन, आकारमान, शुल्क तसेच आवश्यक कागदपत्रे व पॅकिंगच्या नियमांची माहिती घेणे आवश्यक आहे. प्रत्येक देशाचे आयात नियम वेगवेगळे असल्याने पार्सल बुक करण्यापूर्वी संबंधित वस्तूची परवानगी व नियमांची खात्री करून घेणे गरजेचे आहे. परदेशात पाठविण्यात येणाऱ्या फराळाच्या पदार्थांचे सुरक्षित व नियमानुसार पॅकिंग करणे आवश्यक आहे. वस्तूची सुरक्षितता, योग्य पत्ता, मोबाईल क्रमांक, आवश्यक कागदपत्रे आणि योग्य घोषणा यांची पूर्तता केल्यानंतर पार्सल बुकिंग करता येते. पंढरपूर हेड

पोस्ट ऑफिसमध्ये याबाबत नागरिकांना आवश्यक मार्गदर्शन उपलब्ध करून देण्यात येत आहे. दिवाळीच्या कालावधीत आंतरराष्ट्रीय पार्सलची मागणी वाढण्याची शक्यता असल्याने शेवटच्या क्षणी गर्दी टाळण्यासाठी नागरिकांनी शक्य तितक्या लवकर पार्सल बुक करावे, असे आवाहन करण्यात आले आहे. आपल्या घरचा दिवाळी फराळ, आपल्या माणसांपर्यंत परदेशात! या भावनेतून नागरिकांनी भारतीय डाक विभागाच्या आंतरराष्ट्रीय पार्सल सेवेचा लाभ घ्यावा, असे आवाहनही पंढरपूर हेड पोस्ट ऑफिसचे पोस्टमास्तर सोमनाथ गायकवाड यांनी केले आहे.

कल्याणशेड्टी माध्यमिक विद्यालयाचा क्रीडा स्पर्धेत घवघवीत यश

दैनिक यश सिद्धी न्यूज नेटवर्क
प्रतिनिधी/अक्कलकोट: जिल्हा क्रीडा अधिकारी कार्यालय व पंचायत समिती अक्कलकोट यांच्या संयुक्त विद्यमाने घेतल्या गेलेल्या तालुकास्तरीय क्रीडा स्पर्धेत कल्याणशेड्टी माध्यमिक विद्यालयाच्या सिद्धाराम जमादार हा १०० व २०० मीटर धावण्यात तालुक्यात प्रथम क्रमांक मिळवून जिल्हासाठी निवड झाला आहे. १७ वर्षांखालील मुलांमध्ये ३००० मीटर धावण्यात संदीप चव्हाण हा तालुक्यात द्वितीय आला आहे. १७ वयोगटात श्रद्धा शहापुरे ही गोळा फेक व भालाफेक या दोन्ही खेळात तालुक्यात प्रथम आली आहे, १९ वर्षांखालील मुलींमध्ये शगोपिया शेख ही लांब उडी व तिहेरी

उडी मध्ये तालुक्यात प्रथम आली, अमन नदाफ हा २०० मीटर धावणे मध्ये प्रथम व १०० मीटर धावण्यामध्ये द्वितीय आला आहे. सुमित खांडेकर हा ५८ किलो वजन गटात कुस्तीमध्ये तालुक्यात प्रथम आला आहे, तर गौरी

झिंगाडे ही कराटे व तायक्वांदो खेळात तालुक्यात प्रथम आली आहे. प्रणाली पूलूर ही हातोडा फेक मध्ये द्वितीय, तर ४८१०० रिले व ४८४०० रिले मुलामध्ये तालुक्यात प्रथम तालुकास्तरीय सांघिक हॉलीबॉल

स्पर्धेत १४ वर्षे वयोगटातील मुलीमध्ये तालुक्यात प्रथम, तर १९ वर्षे मुलीच्या क्रिकेट स्पर्धेत तालुक्यात प्रथम. १९ वर्षे खालील मुलांमध्ये कबड्डीत तालुक्यात प्रथम येऊन बाजी मारली आहे. सर्व यशस्वी खेळाडूंचे व मार्गदर्शक क्रीडा शिक्षक कुमार जाधव व श्रीशैल किणगे यांचे संस्थेचे अध्यक्ष सचिन कल्याणशेड्टी, संस्थेचे संचालक मल्लिनाथ कल्याणशेड्टी, संस्थेच्या संचालिका शांभवी कल्याणशेड्टी, सचिव मल्लिकार्जुन मसुती, ज्युनिअर विभाग प्रमुख पूनम कोकळगी, सेमी विभागप्रमुख रूपाली शहा, प्रशालेचे मुख्याध्यापक मलकण्णा भरमशेड्टी यांनी अभिनंदन केले आहे.

निफाड येथे माणकेश्वर वाचनालयाच्या वतीने ज्येष्ठ नागरिक व्याख्यानमालेचे आयोजन

रामेश्वर उगले यांचे प्रतिपादन

मानवी जीवनाचं गमक चित्तामध्ये असून त्या चित्ताला स्थिर करण्यासाठी योगशास्त्राची निर्मिती

दैनिक यश सिद्धी न्यूज नेटवर्क
निफाड/प्रतिनिधी : मानवी जीवनाचे गमक चित्तामध्ये असून त्या चित्ताला स्थिर करण्यासाठी योग शास्त्राची निर्मिती केली आहे, योग हा अनुशासन आहे हे अनुशासन प्रत्येक व्यक्तीच्या जीवनात आले तर प्रत्येकाचे जीवन यशस्वी होईल जन्माप-मसून ते मृत्यूपर्यंतचे जीवन आपल्याला घडवायचे आहे ती क्रिया या योगाच्या माध्यमातून घडत असते चित्ताची एकाग्रता

साधण्यासाठीच योग शास्त्राची गरज आहे... आपल्या चित्तामध्ये जे विचार आहेत ते वाणी द्वारे इतरांपर्यंत पोहोचवत असतो व त्यातूनच समाजामध्ये विचारांची क्रांती घडत असते भाषेच्या जोरावरतीच अनेक महापुरुषांनी समाज एकत्र केला क्रांती घडविली, असे प्रतिपादन राष्ट्रसंत गाडगे महाराज ज्येष्ठ नागरिक व्याख्यानमालेतील द्वितीय पुणर्गुफतांना. रामेश्वर उगले केले

श्रीमाणकेश्वरवाचनालयाच्या वतीने ज्येष्ठ नागरिकांसाठी संत गाडगेबाबा विशेष व्याख्यानमालेचे आयोजन करण्यात आले आहे सावित्रीबाई फुले पुणे विद्यापीठ बही:शाल शिक्षण मंडळ आणि श्री माणकेश्वर वाचनालय बाहि:शाल शिक्षण केंद्र यांच्या संयुक्त विद्यमाने तीन दिवसीय व्याख्यानमालेचे आयोजन करण्यात आले आहे. कार्यक्रमाचे अध्यक्षस्थानी बाळासाहेब खालकर होते

, यावेळी रामेश्वर उगले पुढे म्हणाले.की. आसन चांगले बनविण्यासाठी योगासनांची निर्मिती असून ज्या क्षेत्रात चांगले काम करायचे आहे त्यासाठी शरीराची क्षमता वाढविणे गरजेचे असून त्याला आसनाची गरज आहे मन स्थिर होण्यासाठी पहिले चित्त स्थिर होणे महत्त्वाचे आहे आसन करून ज्याचे चित्त स्थिर होते तोच पुढे चांगली प्रगती करू शकतो असा महत्त्वाचा संदेश

यावेळी त्यांनी दिला असून यम नियम आसन प्राणायाम ध्यानधारणा याविषयीची महत्त्वाची माहिती त्यांनी दिली.. याप्रसंगी माणकेश्वर वाचनालयाचे अध्यक्ष मधुकर शेलार , उपाध्यक्ष डॉ. सौ. मेधा जंगम ,चिटणीस सुनील चिखले , हिशोब तपासणी दत्ता काका उगावकर, संचालक महेश बनकर ,विजय धारराव, तनवीर राजे, श्याम गोळे, बाळास-हेब कर्डिले, गुलाबराव टकले,

गुंजाळ ,जगन्नाथ कुंदे, भाऊसाहेब शिंदे, जावेद भाई मणियार, विक्रम रंधवे, बाजीराव लोखंडे, साहेबराव ढोमसे, वसंतराव खालकर,एंड किरण

,श्रीपत कापडी, संतोष राऊत आदी उपस्थित होते कार्यक्रमाचे सूत्रसंचालन सुहास सुरळीकर यांनी केले.

